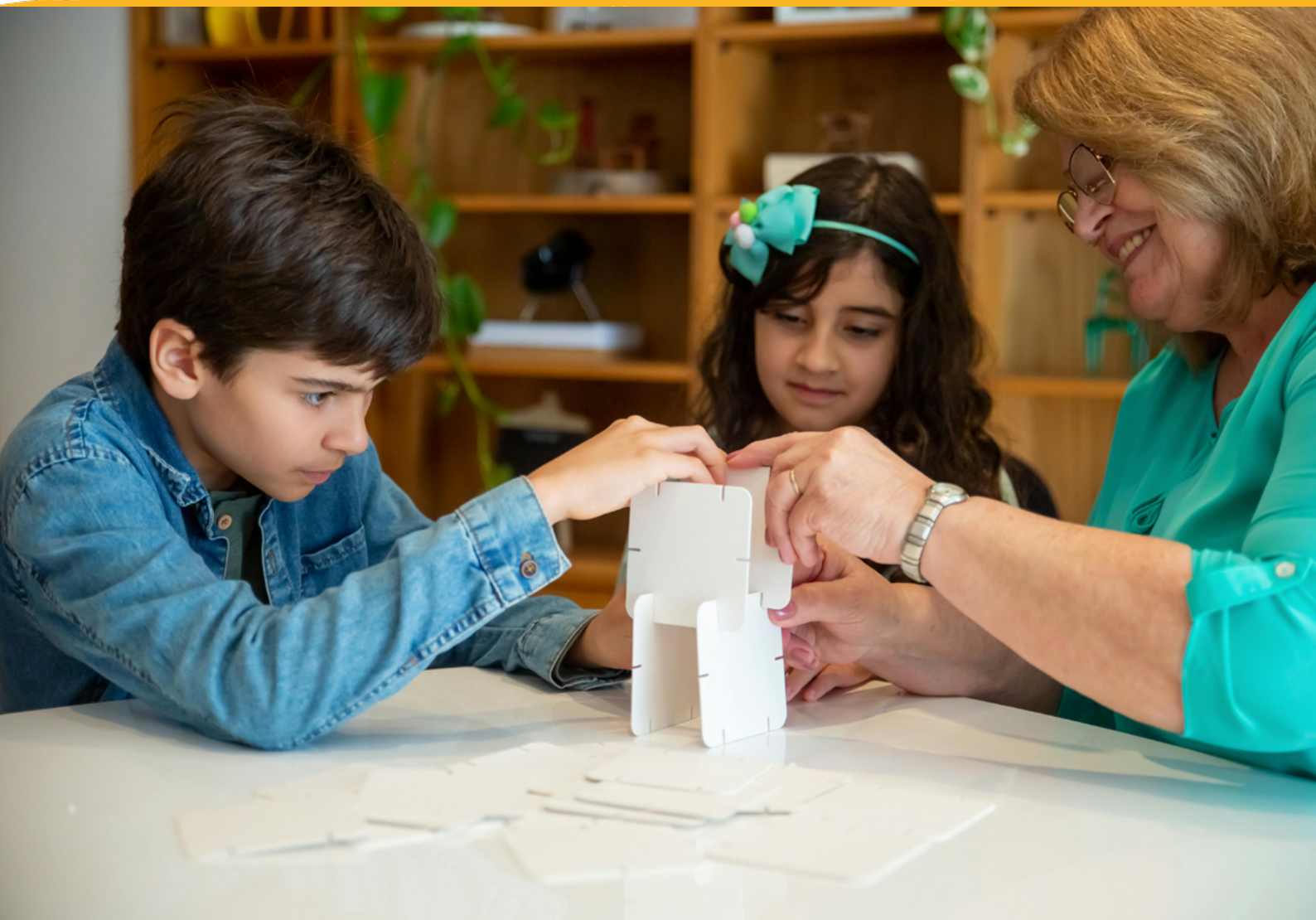

Toekomstscenario
kind- en gezinsbescherming

Factsheet Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

april 2024

1. Dit is het Toekomstscenario

Het Toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming is een onomkeerbare beweging die vandaag de dag al volop gaande is. Deze beweging richt zich op een eenvoudiger, gezinsgerichte aanpak die transparantie, rechtsbescherming en verbetering omarmt. Er is geen weg terug naar het oude systeem, waarin kinderen, gezinnen en huishoudens zich niet gehoord voelen en professionals onvoldoende ruimte hebben om te doen wat nodig is.

In deze nieuwe beweging – een gezamenlijk programma van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) – staan de behoeften van kinderen, gezinnen en huishoudens centraal. Op een oordeelvrije manier doen we voor hen wat nodig is en we gaan uit van het recht op autonomie en zelfbeschikking. Het is normaal dat zij hulp vragen én ontvangen zonder stigma, waarbij we de onderliggende oorzaken van onveilige situaties aanpakken. Dit betekent in de meeste gevallen dat we helpen en ondersteuning bieden in plaats van gedwongen beschermen en ingrijpen zoals dat gebeurde in het “oude” systeem. In situaties van ernstig huiselijk geweld grijpen we zelfs eerder in om bescherming te bieden. Elk kind, gezin en huishouden is uniek. Daarom is maatwerk nodig, gebaseerd op samenwerking en afstemming met de betrokkenen.

Het Toekomstscenario gaat uit van de volgende organisatie en werkwijze:

- Om het gezin of huishouden heen staat een lokaal (wijk)team dat hulp verleent.
- Een gezin of huishouden heeft één vast gezicht binnen het lokaal (wijk)team. Als het nodig is, werkt deze contactpersoon samen met een professional uit een regionale veiligheidsorganisatie.
- Het regionaal veiligheidsteam heeft aanvullende expertise en bevoegdheden op gebied van veiligheid.
- De professionals van lokale teams, regionale veiligheidsteams en specialistische aanbieders werken samen aan een duurzaam veilige situatie voor het gezin. Ze richten zich hierbij op het gehele systeem.
- Dicht bij deze professionals en gezinnen staat een netwerk van specialisten met kennis van en ervaring met kinderen, volwassenen en specifieke uitingsvormen van geweld.

2. Mijlpalen

Om het in het Toekomstscenario geschetste toekomstbeeld verder te concretiseren, de realisatie hiervan te regisseren, te stimuleren en definitieve besluitvorming voor te bereiden, is in 2021 het programma Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming van start gegaan. Sindsdien is er veel gebeurd. Een belangrijke mijlpaal was de vaststelling van het programmaplan 2023-2026, waarin wordt beschreven hoe de komende jaren wordt gewerkt aan twee doelstellingen: 1. integraal systeem- en mensgericht werken; en 2. stelsel- en structuurveranderingen.

3. Dit zijn onze basisprincipes

Gezins- gericht 0-100

- Hulp en bescherming aan gezinnen en huishoudens met leden van 0-100.
- De inzet draait om kinderen en/of volwassenen, om hun zorgen en voorgeschiedenis.
- Bij (ernstige) zorgen over de thuissituatie is het belang van het kind altijd de eerste afweging.
- Integraal werken is het uitgangspunt: combinaties van hulp, (V-GGZ) zorg, bestaanszekerheid en gedwongen maatregelen, met steun uit het eigen netwerk.
- Beslissingen zijn in samenspraak met kind(eren) en (een) volwassene(n).
- Er wordt gewerkt met de [Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid](#). Het programmateam ontwikkelt samen met partners een breder handelingskader (bekijk de [dialoogversie](#)) dat uitgaat van integraal systeem- en mensgericht werken. Ook is er een [inspiratiebundel](#) met inzicht en inspiratie over het handelen.
- Een structurele aanpak voor gezinnen/huishoudens met de meest complexe problematiek ([MDA++](#)).
- Er is een nieuwe [leidraad Werken aan Veiligheid](#).

Rechts- beschermend en trans- parant

- De rechtsbescherming en rechtsgelijkheid zijn geborgd. De procedures bij het vrijwillig en gedwongen kader en klachten zijn transparant en navolgbaar. Besluiten komen zorgvuldig tot stand met hoor en wederhoor.
- Deskundige en onafhankelijke cliëntondersteuning is beschikbaar.
- De kennis en visie hoe te handelen bij zorgen over onveiligheid en bij ontwikkelingsbedreiging zijn eenduidig en beschikbaar.
- Het is helder waar kinderen en (jong)volwassenen in de eigen lokale structuur terecht kunnen voor advies en bij vragen en zorgen.
- Praten en schrijven is feitelijk en gebeurt in begrijpelijke en duidelijke taal.
- Er is één gezamenlijk en actueel dossier voor het gezin/huishouden waar betrokken professionals mee werken.

Eenvoudig

- Er is een vaste professional betrokken bij het kind en het gezin/huishouden, die hulp en ondersteuning biedt.
- Er zijn geen overdrachten. Professionals met expertise over veiligheid of andere zaken worden toegevoegd en blijven zo lang als nodig is betrokken.
- Dichtbij en toegankelijk georganiseerd.
- Toezicht, sturing en financiering van het stelsel is passend bij de eenvoud van het systeem.
- Er wordt ingezet op [integrale sturing bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling](#).

Lerend

- Continu (reflectief) leren om steeds beter te worden, is onderdeel van het dagelijks werk voor alle betrokkenen in het werkveld van kind- en gezinsbescherming.
- Er wordt gewerkt aan de opbouw van een kennis- en leerinfrastructuur op landelijk, regionaal en lokaal niveau.
- Daarbij hoort ook ruimte voor innovatie en doorontwikkeling van het vak, bijvoorbeeld in pilots en proeftuinen.
- Er ligt een stevige verbinding tussen praktijk en structureel onderzoek (feiten en cijfers inzichtelijk), met onderwijs en wetenschap.

4. Beproeven in proeftuinen en regio's

Momenteel beproeven en ontwikkelen 10 proeftuinen in het land een nieuwe manier van werken. Bovendien worden in alle regio's in het land stappen gezet richting het Toekomstscenario. De proeftuinen en regio's worden door het programmteam ondersteund. Meer weten over wat er in deze proeftuinen gebeurt? Bekijk dan de [factsheet proeftuinen](#).

Basis versterken

We willen in alle regio's aan de slag met het versterken van de basis. We weten inmiddels dat een aantal onderdelen essentieel is om te komen tot een verbetering van de kind- en gezinsbescherming. Deze zogenaamde basisbouwstenen vormen het fundament van de aanpak in de regio's:

- Een stevig, met de uitvoeringpartners afgestemd, bestuurlijk samenwerkingsconstruct;
- Sterke lokale (wijk)teams die werken volgens de vijf basisfuncties voor lokale teams en het Kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)team en gemeenten;
- Een samenwerking op (domeinoverstijgende) volwassenenproblematiek;
- Een cultuurverandering integraal systeem- en mensgericht werken bij huishoudens met onveiligheid.

We vragen alle regio's met deze basisbouwstenen aan de slag te gaan. Het programmteam werkt aan ondersteunende instrumenten op deze bouwstenen en zal regio's tevens individueel en gezamenlijk ondersteunen door het delen van kennis en informatie en door meedenkkracht.

Verdiepen

Naast het versterken van de basis gaan we verdiepen. Uit de monitoring en gesprekken met proeftuinen is het onderstaande 8-tal bouwstenen essentieel gebleken om door te ontwikkelen. Samen met proeftuinen en regio's gaan we met deze doorontwikkeling aan de slag.

- Integrale sturing en monitoring
- Verbinding zorg en straf/juridische systeemgerichte interventies
- Verbinding volwassenenproblematiek (incl. bestaanszekerheid)
- Dossievorming en gegevensuitwisseling
- Basishandelingskader
- Ervaringsdeskundigheid
- Lerende organisatie, reflectie en intervisie

Meer weten over het versterken van de basis en het verdiepen in proeftuinen en regio's? Kijk dan op de [website van het Toekomstscenario](#).

Vanuit jouw regio contact opnemen met het programmteam? Voor elke regio is er vanuit het programmteam een vaste contactpersoon aangewezen. Wil je weten wie dat is? Stuur dan een mail naar: info@toekomstkindengezin.nl.

5. Wie zijn er betrokken?

De opdrachtgevers

Franc Weerwind,
Minister voor
Rechtsbescherming

Ministerie van Justitie en
Veiligheid

Maarten van Ooijen,
Staatssecretaris

Ministerie van Volks-
gezondheid, Welzijn en
Sport

Marcelle Hendrickx,
Wethouder Gezond-
heid, Zorg en Cultuur

Vereniging van Neder-
landse Gemeenten

Partners

- Veilig Thuis
- Raad voor de Kinderbescherming
- Lokale teams
- Gemeenten
- Gecertificeerde Instellingen
- Ervaringsdeskundigen
- GGZ
- Kennisinstituten (waaronder NJI, Movisie en CCV)
- Inspecties IGJ en IJ&V
- SKJ
- Politie
- Openbaar Ministerie
- Rechtspraak
- Vrouwenopvang
- Zorg- en Veiligheids-
huizen
- Schuldhulpverlening
- Associatie Wijkteams
- (Jeugd)reclassering

Programmteam

Het landelijk programmteam bestaat uit professionals uit het maatschappelijk veld, juristen, communicatieadviseurs en programmaondersteuners.

Ervaringsdeskundigen

Ervaringsdeskundigen hebben een belangrijke brugfunctie tussen de systeem- en leefwereld, theorie en praktijk, hulpverlening en (cliënt)systeem. Ook is het belangrijk om ervaringsdeskundigen mee te laten denken en beslissen in het maken van beleid, in onderzoeken en breed in de uitvoering. Vanuit het landelijk programmteam is er een programmteam ervaringsdeskundigen – bestaande uit Susanne Slikkerveer, Marina Bais, Janet Haring, Gabriël Gomes Barros en Ricardo Goncalves – dat meekijkt en -denkt over wat binnen het programma wordt ontwikkeld.

Dit team vindt het belangrijk dat het de belangen behartigt van de achterban. Daarom hebben de teamleden een community opgezet en organiseren zij meermaals per jaar bijeenkomsten. Daarin gaan zij met mensen om wie het gaat over verschillende onderwerpen in gesprek. Soms omdat er vragen zijn vanuit het team over ontwikkelingen waar zij mee bezig zijn, soms om zaken die in de actualiteit spelen.

Daarnaast is er door het opzetten van de community een plek georganiseerd waar mensen die te maken hebben met hulpverlening, jeugdzorg, jeugdbescherming etc. terecht kunnen mochten zij ergens tegenaan lopen, ook buiten de bijeenkomsten.

Wilt u contact opnemen met het programmteam ervaringsdeskundigen Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming? Stuur een mailtje naar ervaringsdesk.toekomstscenario@gmail.com

6. Ontmoeten en leren

Eén van de belangrijkste basisprincipes van het Toekomstscenario is leren, met elkaar en van elkaar. Daarom organiseren wij het hele jaar door Meet Ups voor professionals, proeftuinen, regio's en partners.

Kijk voor de data op de website [1sociaaldomein](#).

“We moeten naar de integrale aanpak die het Toekomstscenario voorstaat, waarin de onderliggende factoren als het gebrek aan bestaanszekerheid, onderliggende trauma's, psychische problemen en verslaving in samenhang aangepakt worden.”

David Lamas
Programmadirecteur Toekomstscenario

7. Zo vertellen wij ons verhaal

De website

Op [onze website](#), onderdeel van Voor Jeugd&Gezin, lees je alles over het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Je vindt er handige documenten in de [Toolkit](#).

De nieuwsbrief

Elke 4 weken versturen we een nieuwsbrief met de ontwikkelingen rondom het Toekomstscenario. Bekijk alle tot nu toe verschenen nieuwsbrieven en [meld je hier aan](#) voor de mailinglijst.

Toekomstscenario in het kort

In [deze animatie](#) leggen we kort uit waar het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming voor staat: eerder passende hulp aan álle gezinsleden in een huishouden met problemen.

De documentaire

Wat betekent werken volgens het Toekomstscenario voor gezinnen en professionals? Daarover gaat de film [‘DICHTERBIJ, perspectief op een effectieve kind- en gezinsbescherming.’](#)

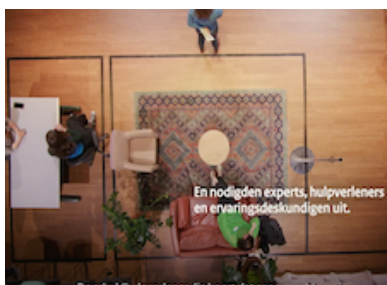
Het verhaal van Mariëlle

In [deze film](#) vertelt Mariëlle haar aangrijpende verhaal over hoe zij en haar kinderen te maken kregen met huiselijk geweld. En over hoe de hulpverlening pas laat op gang kwam.

De podcasts

Het Toekomstscenario laat mensen uit het veld van kind- en gezinsbescherming [aan het woord](#), zoals jeugdpsychiater Floortje Schepers, kwartiermaker Willemijn Helmich en vele anderen.

De Vloer Op

Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming brengt de praktijk naar het podium: acteurs spelen levensechte situaties na à la ‘De Vloer Op’. Het publiek reflecteert op de scènes. Bekijk [het filmpje](#).

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Ontwikkelde producten

- [Inspiratiedocument](#)
- [Zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens](#)
- [Juridische kaders Proeftuinen Toekomstscenario](#)
- [Basisformat Folder voor cliënten](#)

Meer informatie en contactgegevens

W: [Toekomstscenario](#)
E: info@toekomstkindengezin.nl
LI: [LinkedIn-pagina](#)
W: [1sociaaldomein/Toekomstscenario](#)
E ervaringsdeskundigen: ervaringsdesk.toekomstscenario@gmail.com